

סימן יא

תנור ותבניות שצלו בהם כבד

בציץ אליעזר (חי"א סי' נ"ג) שתנור חשמלי, המפיק חום כל הזמן, עדיף מחום התנור ללא אש; וגם הצל"ח יודה שתנור כזה כשר לצליית כבד. (אם כי המליץ שהשפוד לא יסתובב. ובשו"ת ישועת משה, ח"א סי' מ"ז, פסל כבד שנצלה על שפוד מסתובב, יעו"ש"ה).

ב. "ריחא מילתא"

הדם היורד לתוך התבנית – יש לו דין של דם איסור, ואם הוא נאפה בתנור אחד עם הכבד, יש לומר שהכבד נאסר משום "ריחא מילתא" (עי' שו"ע יו"ד סי' ק"ח). ומה שמצינו שצלו בשר בתנור ולא חששו לדם (עי' צל"ח שם), יש לומר שהדם נשרף בהגיעו לגחלים שבתחתית התנור; מה שאין כן כאן, שהדם לא נשרף מיד אלא מתבשל. ואולי יש לומר דאידי דטריד למיפלט לא בלע גם מצד הריח. וכמו שאנו אומרים זאת לעצם הצליה של בשר, שהרי בזמן פליטתו אין הדם אוסר את הבשר (עי' שו"ע סי' ע"ו סעי' א'). וקל וחומר לענין הריח, שיש מחלוקת אם ריחא מילתא או לאו מילתא (שו"ע סי' ק"ח). מאידך יש לומר שפליטה בצלי ובליעה בריח – שני סוגים הם; ולמרות שפולט דם, בולע ריח. וכן יש לחוש לבליעת זיעה.

מיהו בלאו הכי, הא פסקינן (שם סעי' א') דבדיעבד ריחא לאו מילתא אפילו בתנור קטן וסתום. אך לכתחילה יתכן שאסור לעשות כן משום "ריחא מילתא". לכן נראה שאם התנור פתוח אין לחשוש לריח, גם לכתחילה (כמבואר בשו"ע סי' ק"ח סעי' א').

ראשי פרקים

שאלה

- א. צליית כבד בתנור חשמלי
- ב. "ריחא מילתא"
- ג. דינן של התבניות
- ד. תבנית שנתערבה תשובה

שאלה *

במוסד חינוכי אירעה טעות, וצלו כבד על גבי שיפודים בתוך תנור חשמלי. תחת השיפודים הניחו תבניות, ובתוכה נייר עיתון, והדם נטף לתוכה. מה דינם של הכבד ושל התבנית?

א. צליית כבד בתנור חשמלי

לדעת רוב הפוסקים מותר לצלות כבד בתנור חשמלי אפילו לכתחילה, משום שחשמל הוא חום של אש. ואין הבדל בין גחלים של עץ לגחלים של מתכת לענין זה. דזיל בתר טעמא, דנורא מישאב שאיב, והעיקר הוא החום ולא האש. עי' דרכ"ת (סי' ע"ג ס"ק ג') שהביא מהרבה אחרונים שכתבו שחום צולה גם בלי אש (וכל הבעיות שם הן רק בחום שהולך ומתקרר, או כשהכבד נמצא במקום שבו אין לדם היכן לזוב). וגם הצל"ח (פסחים ע"ד ע"א), שהסתפק אם מותר לצלות כבד בחום התנור, חשש בעיקר לכך שאין לדם היכן לזוב, עי"ש"ה. וגם לחשש שהעלה לעצם הצליה בחום התנור ללא אש (דבר שהוא לא הכריע בו) העיר

* מרחשוון תשכ"ט.

ג. דינן של התבניות

התבנית עצמה בוודאי נאסרה בגלל הדם שנטף עליה. ולא דמי לשיפוד שיש מתירים אותו (שו"ע סי' ע"ו סעי' ד); שכן שיפוד הותר משום שכל זמן שהוא אצל האש, אמרינן דכבולעו כך פולטו. אך כאן התבנית אינה פולטת כלל.

וצ"ע אם איסורה הוא כדין דבר יבש או דבר לח, ונפק"מ אם צריכה הגעלה או ליבון. ומסתבר שהדם דבר לח הוא. ואע"ג דמתייבש מהר, מכיון שכל זמן הצליה ממשיך הדם לזוב, ובכל רגע נוסף דם לח – מיקרי הכל דבר לח. ובפרט כשכאן היה נייר עיתון חוצץ בין הדם והתבנית, ורק לחלוחית של הדם נגעה בתבנית – מקרי לח ולא יבש, וסגי בהגעלה או בליבון קל, ולא בעי ליבון חמור.

ד. תבנית שנתערבה

והנה התבנית הנאסרת התערבה בתבניות אחרות, ודינה כדין יבש ביבש מין במינו, שבטל ברוב (שו"ע יו"ד סי' ק"ט סעי' א'). ואע"פ שכלי הוא דבר חשוב או דבר שבמנין – הרי הוא בטל

ברוב, משום שאין איסורו מחמת עצמו, וכמש"כ הפמ"ג (מש"ז סי' ק"ב ס"ק ח'). אך יש לאסור הכל מדין "דבר שיש לו מתירין". ואע"פ שבשו"ע (סי' ק"ב סעי' ג) נפסק שכלי בטל ברוב ולא הוי דבר שיש לו מתירין, משום שיש הוצאות להגעילו – הרי בנד"ד אין הוצאות גדולות. וליבון קל הוא טירחה קלה, כי בסד"הכל יש כאן שש תבניות. ולדעת הפוסקים האחרונים יש להחמיר להשהות את הכלים מעת לעת (ש"ך ס"ק ח') או להכשיר אותם (ט"ז ס"ק ח'). ונראה לי להעדיף הכשרה של הכלים, כי ע"י זה שיעשו מעשה גדול, יזכרו ויזהרו שלא לעשות כן להבא. וכן משום שיתכן שלכתחילה אסור לקחת בשר שלא הוכשר ולאפות בתנור, משום חשש זיעה (א"כ הוא תנור גדול או פתוח).

וכמו כן לגבי התנור, אין להשתמש בו לאחר צליית הכבד במשך זמן של מעת לעת, ובנוסף לכך יש ללבן אותו ליבון קל.

תשובה

יש להכשיר את התנור ואת כל התבניות שנתערבו, אך די בליבון קל.

סימן יב

מלח שנמצאו בו תולעים

השבועות ולשבת, ואח"כ מצאה 4-5 תולעים בכלי המלח שבו השתמשה. מה דינם של כל התבשילים שבישלה?

א. האם מחזיקים איסור ממקום למקום?

נאמר בשו"ע (או"ח סי' תס"ז סעי' י"א):
אם נמצאת חיטה בקועה בעיסה או במצה אפ"ה – יסיר ממנה כדי נטילת מקום, והשאר מותר. ויש מי שאוסר כל העיסה או אותה מצה...

ראשי פרקים

- שאלה
- א. האם מחזיקים איסור ממקום למקום?
- ב. האם תולעים אלו נחשבות ל"פירשו"?
- ג. האם התולעים נימוחו ע"י הבישול?

תשובה

שאלה *

בעלת בית הכינה את כל תבשיליה לחג

* ערב שבועות תשמ"ח. תשובה זו נדפסה בחוברת "אמונת עתיק" (גליון 10 עמ' 19 – 14), ונדפסה כאן מחדש לאחר תיקונים והוספות.